

Карлос Фуентес у потрази за идентитетом

Постављају убијенима Алфонсо Рејеса да му је потребно темељно образовање, запишо је Правни факултет на Националном аутономном универзитету у Мексикоу и студирао економију на Међународном високошколском институту у Женеви. Захваљујући окружењу у којем је одрастао, широким начелима, општром и истанчаном дару запажања, огромној потреби за трагањем за суштиним мексичког идентитета, али и за актуелним проблемима свог народа и читавог човечанства, Карлос Фуентес је врло брзо постигао књижевни успех и формирао се као самосталан мислилац.

Код Хулија Кортасара

Први роман, *Најпозоријани крај*, објавио је 1958. године и њиме изазвао праву бурну у књижевним и интелектуалним круговима у Мексику. То дело сложене структуре, којим дефилирао на десетине живописних ликова, отворило му је многа врата и донело пријатељство са аргентинским писцем Хулио Кортасаром, који му је послао писмо на двадесет страница са подробном анализом романа и позивом да дође код њега у Париз.

Роман *Свети Артемидија Круца* публикован је 1962. године, када званично почиње интернационализација хиспаноамеричке књижевности, позната као „буџ“, чији су носиоци, поред Фуентеса, били Марио Варгас Луса, Габријел Гарсија Маркес и Хулио Кортасар. Ти писци, у ружу неколицину других, утемељили су нову хиспаноамеричку прозу, чија иновација је била усмерена на структуру, мит и језик, и која је доживела планетарни успех захваљујући буђењу читалачке свести, јачању економске моћи, напредној издavaчкој делатности и талентованим писцима који су драстично променили негативну слику о латиноамеричком континенту.

Опус Карлоса Фуентеса састоји се од преко седамдесет дела, међу којима су двадесет три романа, осам збирки прича, шеснаест књига есеја, осам филмских сценарија, четири драме и седам књига разговора, размисаљања и сећања. Осим бројних награда које је добио („Ромуло Галгос“ 1977, Национална награда за књижевност 1984, „Сервантес“ 1987, „Присти од Астурје“ 1994, и др.), имао је и значајну универзитетску и дипломатску каријеру, био је почасни члан Мексичке академије за језик и почасни доктор наука на универзитетима широм света, од УНАМ-а до Харварда и Кембриџа. У Фуентесовим тематски разноврсним романима и приповеткама, писаним различитим стилским поступцима, сједне стране доминирају универзалне идеје метафизичког карактера, а с друге ауторове вишење судбине Мексика и његових становника, односно расе која је под прокрштања досељеника и староседалаца.

Карлос Фуентес имао је два брака: накратко је био ожењен глумцом Ригот Масело, музичком редитеља Луиса Буњuela, с којом је 1962. добио ћерку Сесилију, а његова друга, доживотна изабраница била је новинарка Силвија Лемус с којом се венчао 1972. године и имао двоје деце: Карлоса и Наташу (обоје су трагично преминули).

Последње речи које је завештао јавности, маја 2012. на Сајму књига у Буенос Ајресу, биле су „Образовање, образовање, образовање!“

Доктринос Карлоса Фуентеса идентитету сопственог народа далеко превазилази границе књижевности. Он у свакој књизи и живој речи, увек на другачији начин, снажно, учено, узбуђујуће и далекосежно, критикује и подстиче, предвиђа и похвала, да упркос свим проблемима, мањима, несигурностима и порцима, Латиноамериканци има непресушне разлоге да се осећају поносно припадајући свом народу и да је лошло време да се погледа у огледало и прихвати своје облике и туђу различитост.

*доцент на Филозофском факултету у Новом Саду, ауторка монографије „Карлос Фуентес у потрази за идентитетом“, коју припрема Академска књижница, Нови Сад

Бурна историја Латинске Америке и изградња идентитета тамошњег човека и друштва ојачала је многе пре доласка европских освајача и открила путање које се у Европи деценијама сматрало да припада азијском континенту. Формирање Хиспаноамериканаца везано је за Шпанију и Медитеран, Маре Нострум као место сусрета Европе, Азије и Африке, три континента која су захваљујући шпанским освајачима и досељеницима најразличитијег порекла, афричким робовима и домородцима народима, обједињена на подручју Латинске, Хиспанске, Иберijske Америке.

Интенивно трагајући за коренима мексичког културног идентитета, односно мексиканства (*mexicanidad*) како би спознао пре свега сопствени идентитет, синтезу индијанског и шпанског наслеђа, Карлос Фуентес сагледава латиноамеричко јединство – у његовим сличности и разликама – како би могао да се изјасни као Латиноамериканци: то је полазна тачка с које, ширином сопствене ерудиције, непресушних интересовања за свет око себе, и надање човека, Хиспаноамериканца, Фуентес стиче основу да постане равноправни грађанин света. Сматрајући да је мултикултуралност највише богатство континента на којем је рођен, он је дубоко заинтересован за свет свог народа, као писац, мислилац и човек који је деценијама кроз романе, есеје и чланке тражио за одговором на питање да ли је Латинска Америка кроз појединца и друштво пронашла свој индо-афро-ибериоамерички идентитет, освојила своју слободу и помирила се са сопственом историјом отворивши све њене, прошле, садашње и будуће хоризонте.

Мексико и хиспански свет обележавају 90 година од рођења једног од најзначајнијих писаца и интелектуалаца тог поднебља, Карлоса Фуентеса (1928–2012).

Радозналост и страст

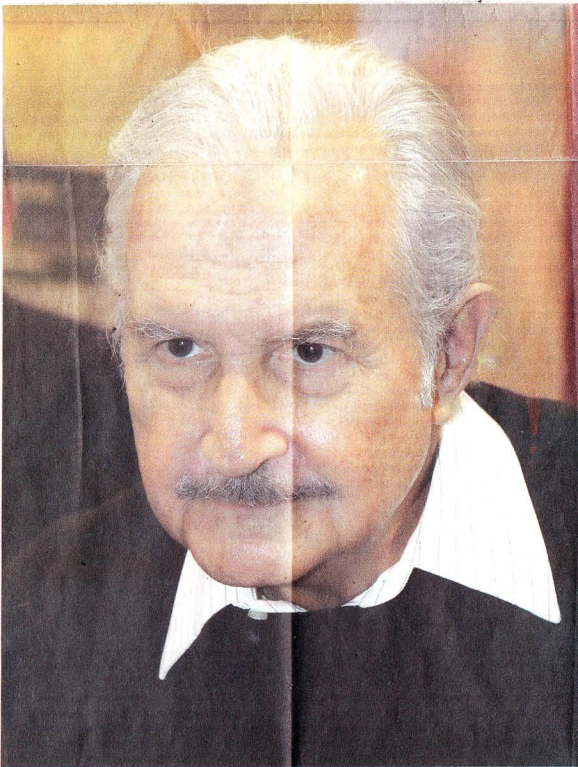
Пут Фуентесовог трагања за личним, друштвеним и националним идентитетом утрни су венцуелански војсковођа и државник, хуманиста и визионар Симон Боливар; творца аријелизма и заступник идеје о оригиналној и јединственој култури Латинске Америке која треба да почива на сопственој снази, уручачки књижевник Хосе Еприле Родо; визионар и критичар, кубански песник и револуционар Хосе Марти, који је пола века пре Фуентеса заступао идеју о културном освећењу као једином путу ка идентитету и уверавао да традиционално и модерно нису супротстављени већ комплементарни; филозоф Самуел Рамос, духовни сродник Октавија Паса, који је први скинуо маску мексичке душе како би је ослободио комплекса ниже вредности; реформатор школства и утемељитељ новог односа према националној мексичкој уметности, Хосе Васконселос, који три деценије пре Фуентеса тврди да идентитет хиспаноамеричког човека почива на мешању раса, *mestizaje*, и да Хиспаноамериканци припада новој, петој, космичкој раси, јединственој у свету; Перуанац Виктор Раул Аја де ла Торе, чији је прецизан израз „Индио-иберијска Америка“ Карлос Фуентес допунити у Индоафроиберио Америку; велики мексички филозоф Леополдо Сеа чија је идеја о уједињењу Латинске Америке која стоји на ногама стварности и захваљујући својој историји, култури и цивилизацији равноправно се укључује у светску повест; и напослетку Октавио Пас, један од Фуентесових непосредних учитеља, чија књига есеја *Латински самос* представља есенцију његовог размисаљања о идентитету као судбини, или усуду.

Карлос Фуентес је ерунтка којег је целог живота красила интелектуална радозналост и страст, занимање за човека, културу, политику, свет, домоваину. Ширину његових размисаљања можда најбоље предочава књига есеја *Zakajano otegaldo*, будући да оличава ауторову идеју да напише општу културно-политичку повест о народима с обе стране Атлантика који говоре шпански језик, како би показао да тај ожењени провалија између њих мост који их спаја.

Мексико и хиспански свет обележавају 90 година од рођења једног од најзначајнијих писаца и интелектуалаца тог поднебља. Последње речи које је Фуентес завештао јавности, маја 2012. на Сајму књига у Буенос Ајресу, биле су „Образовање, образовање, образовање!“

ГРАЂАНИН СВЕТА

Др Бојана Ковачевић Пејчировић*

Карлос Фуентес Фото Abderrahman Bouirabden/CC BY SA 2.0

Фуентес је одрастао у дипломатској породици која је често мењала место боравка; детињство и први младост провео је у Вашингтону, чилеанском Сантјагу, Буенос Ајресу, Рио де Жанеиру. Почео је да пише са петнаест го-

дина, годину дана касније настанио се у Мексико и први пут суочен са тамошњом свакодневном, надање заинтересован за историју, књижевност, ликовну уметност, филм и новинарство, схватио је да жели да буде писац.